

Asia: VN/2575/2021

**Luonnos hallituksen esitykseksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain, terveydenhuoltolain sekä korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Lausunnonantajan lausunto

Vastaajataho:

Oppilas- tai opiskelijajärjestö tai oppilaan vanhempia ja huoltajia edustava taho

**Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistaminen**

**1a) Hyvinvointialueen olisi esityksen mukaan yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava *alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä*. Onko ehdotus mielestänne tarkoituksenmukainen kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistamiseksi?**

Kyllä [Pidämme hyvänä velvoittaa hyvinvointialueita ja kuntia yhteistyöhön. Tarkka toimintamuoto voisi jossain määrin vaihdella alueen tarpeiden mukaan, mutta on hyvä että yhteistyö varmistetaan jollain mekanismilla. Tässä yhteydessä olisi kuitenkin tärkeää selvästi tuoda ilmi, mikä on kunnallisen ja mikä alueellisen ryhmän vastuulla. Esitys jättää myös auki sen, miten yhteistyössä huomioidaan muut kuin kunnat ammatillisen koulutuksen järjestäjinä.]

**1b) Millä taholla tulisi käsityksenne mukaan olla vastuu alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän muodostamisesta?**

Hyvinvointialueella [Näemme että myös alueellisella sopimisella voisi olla hyvät puolensa (mahdollistaa alueellisten erityispiirteiden huomioimisen), mutta samankaltainen vastuu mahdollistaisi mm. yhtenäisemmän tiedonkeruun, kun vastuutaho olisi jokaisella hyvinvointialueella sama sekä helpottaisi viestimistä yhteistyöryhmän vastuutahoille.]

**2) Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulisi laatia opiskeluhuollon toteuttamiseksi *kunnan opiskeluhuoltosuunnitelma*, joka liitettäisiin lastensuojelulain (417/2007) 12 §:n mukaiseen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Onko esitys mielestänne tarkoituksenmukainen?**

Kyllä [On hyvä että toiminta kootaan selkeäksi dokumentiksi. On kuitenkin varmistettava, että suunnitelmia ei tehdä päällekkäin, kukin organisaatiotasolla keskittyy sille olennaisimpaan tehtävään ja suunnitelmat käytännössä vaikuttavat oppilaitosten arkeen.]

**3) Hyvinvointialueella tulisi olla alueellinen opiskeluhooltosuunnitelma. Se valmisteltaisiin alueellisessa opiskeluhoollon yhteistyöryhmässä ja hyväksyttäisiin hyvinvointialueen aluevaltuustossa. Alueellinen opiskeluhooltosuunnitelma liitettäisiin lastensuojelulain 12 §:ssä tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Huomioitanne esityksestä?**

On hyvä että toiminta kootaan selkeäksi dokumentiksi. On kuitenkin varmistettava, että suunnitelmia ei tehdä päällekkäin, kukin organisaatiotaso keskittyy sille olennaisimpaan tehtävään ja suunnitelmat käytännössä vaikuttavat oppilaitosten arkeen.

Näemme että alueellinen opiskeluhooltosuunnitelma yhtenäistää ja yhdenvertaistaa käytäntöjä hyvinvointialueen sisällä sekä mahdollistaa yhteisen toiminnan organisoinnin ja suunnittelun. Samalla tulisi huomioida ne koulutuksen järjestäjät, jotka toimivat usean hyvinvointialueen alueella, jotta näitä toimijoita ei kuormiteta liikaa ja jotta näiden koulutuksen järjestäjien oppilaitoksissa opiskelijoiden saatavilla olevat palvelut eivät eriydy liikaa riippuen siitä, millä hyvinvointialueella heidän kampuksensa on.

Myös yksityisten koulutuksen järjestäjien edustuksesta ja yhteistyömahdollisuuksista tulee huolehtia. Esityksessä tämä jää hyvin kevyeksi.

**4) Mikäli esitys ei mielestänne riittävästi huomioi erilaisia opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä, kuten esimerkiksi ne, jotka toimivat useamman kunnan alueella tai yksityiset koulutuksen järjestäjät, millä tavoin muuttaisitte esitystä?**

Alueellisessa opiskeluhoollon yhteistyöryhmässä olisi hyvä olla koulutuksen järjestäjien edustus.

**5) Hyvinvointialue järjestää opiskeluhooltopalvelut 1.1.2023 alkaen. Näettekö, että opetuksen tai koulutuksen järjestäjällä on yhdessä hyvinvointialueen kanssa edellytykset huolehtia oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaisesti siitä, että opiskeluhoollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus?**

Kyllä

**Opiskeluhoollon yksilökohtaisen työn kirjaaminen, rekisterinpito ja tietosuoja**

**6) Esityksessä täsmennetään opiskeluhoollon kirjaamiseen, rekisteröintiin ja tietojen salassapitoon liittyviä oppilas- ja opiskelijahuoltolain säännöksiä. Huomioitanne esityksestä?**

Pidämme hyvänä, että opiskelijan tietosuojaa on vahvennettu. Lähtökohtaisesti on hyvä, että yhteydenotto opiskeluhooltohenkilöstöön tapahtuu vain opiskelijan suostumuksella. Toisaalta esitys jättää auki tilanteen, jossa opiskelija on palveluiden tarpeessa mutta kieltää yhteyden ottamisen hyvinvointipalveluihin. Mitä tällaisessa tilanteessa tulisi tehdä? Onko lastensuojeluilmoitus ainoa etenemistapa tällaisessa tilanteessa? Yhteydenoton opiskeluhooltoon voisi perustua lakisääteisiin velvoitteisiin, mikä jättäisi edelleen mahdollisuuden oikeuteen kieltäytyä tarjotuista palveluista.

**7) Miten arvioisitte esitysluonnosta tietosuoja sääntelyn näkökulmasta?**

On hyvä että tietosuojasääntelyä selkiytetään ja tiukennetaan. Olemme kuitenkin hieman huolissamme siitä, miten hyvin tietojenvaihto ja sen myötä oikea-aikainen hoidon toteutuminen voi toteutua. Suostumus on hankala peruste yhteydenotolle ja siihen liittyvälle tietojenvaihdolle.

**8) Opiskeluhuollon siirtyessä hyvinvointialueelle tulee myös opiskeluhuollon psykologien ja kuraattorien kirjaamat asiakastiedot tallentaa valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin eli Kanta-palveluihin. Kanta-palveluihin liittymisen määräaajoista säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä. Psykologien tietojen tallentaminen tulisi aloittaa heti hyvinvointialueiden aloittaessa. Sosiaalihuollon ja kuraattorien liittymisvelvoitteen määräaika on 1.9.2024. Arvioitko tarvittavien muutosten olevan mahdollisia näiden määräaikojen puitteissa?**

Muita huomioitanne [Emme osaa ottaa kantaa määräajan pituuteen.]

## Muut huomiot esityksestä

**9) Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 16 §:n mukaan oppilaitoksen työntekijän tulee olla yhteydessä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin, jos oppilaitoksen tai opiskeluhuollon työntekijä arvioi opiskelijan tarvitsevan opiskeluhuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja. Esityksessä ehdotetaan, että yhteydenotto opiskeluhuoltopalveluihin koskisi psykologin ja kuraattorin palveluiden lisäksi myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin ja terveydenhoitajan palveluja. Yhteydenotto tapahtuisi jatkossa yhteisymmärryksessä oppilaan tai opiskelijan kanssa. Huomioitanne esityksestä?**

Hyvä että palveluiden määrittäjä laajennetaan. Miten toimitaan, jos opiskelija ei toimi yhteisymmärryksessä? Esityksessä todetaan, että häntä ei saisi jättää vaille riittävää tukea, mutta samassa yhteydessä ei täsmennetä mitä tukea tulisi tarjota, jos yhteydenottoa tukea tarjoaviin tahoihin ei voisi tehdä.

**10) Hyvinvointialue järjestää 1.1.2023 alkaen opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut, kouluterveydenhuollon sekä lukioden ja ammatillisen koulutuksen opiskeluterveydenhuollon. Voimassa olevan oppilas- ja opiskelijahuoltolain 24 §:n mukaan Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaa ja kehittää yhteistyössä Opetushallituksen kanssa edellä mainittuja palveluja. Esityksen mukaan Opetushallitus ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaisivat ja kehittäisivät yhdessä yhteisöllistä opiskeluhuoltoa ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksella olisi päävastuu edellä mainittujen hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palvelujen ohjauksesta ja kehittämisestä. Pidätkö esityksen mukaista ohjaus- ja kehittämisvastuun muutosta tarkoituksenmukaisena vai tulisiko Opetushallituksen ohjaus- ja kehittämisrooli säilyttää nykyisellään?**

Kyllä, esitys on tarkoituksenmukainen [Kyllä, mutta samalla tulee pitää huolta että yhteisöllisen opiskeluhuollon rooli ei heikkene. ]

**11) Mahdolliset muut huomionne esitysluonnoksesta?**

Esitys lisää eri tasojen suunnittelua. Tämä on hyvä toiminnan yhdenmukaisuuden ja palvelujen saatavuuden tasa-arvon kannalta. Jotta suunnitelmat eivät jää vain paperille eivätkä ne työllistä liikaa, niiden toteuttamiseksi olisi tärkeää saada ohjausta ja tukea niiden toteuttamiseksi ruohonjuuritason tukemisen kannalta mielekkäällä tavalla.

Tujula Matti  
Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry